

תלמוד תורה בגיל הנעורים

פסוק פשוט שיש מקום להתבונן במשמעותו. כשהקב"ה הולך להפוך את סדום אז נאמר "המכסה אני מאברהם אברהם יהיה לגוי גדול וכו'" כי ידעתיו למען אשר יצווה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ד' לעשות צדקה ומשפט". ז"א שהקב"ה אומר שמה הגדלות של אברהם אבינו מה מיוחד באברהם אבינו בעם ישראל שלכן הקב"ה לא יכסה מאברהם זה כי הוא יצווה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך השם לעשות צדקה ומשפט זה הגדלות של אברהם אבינו זה המיוחד באברהם אבינו.

ואנחנו רוצים לשאול על הפסוק הזה כשרוצים לציין את הגדלות של אברהם אבינו זה מה שכתובים עליו שהוא יצווה את הנסים שלו לעשות צדקה ומשפט! הרי לעשות צדקה ולעשות משפט זה דברים הכי פשוטים שבעולם. כל אדם נורמלי אדם פשוט כל עם בעולם האנגלים הצרפתים כל עם בעולם יש בו משפט זה לא איזה חידוש גדול שעושה צדקה ומשפט. תארו לכם שיכתבו על רב גדול נניח יכתבו על הרב שך או על ר' אברום שפירא יכתבו במודעות היום ידרוש הרב העושה צדקה ומשפט הרב שך, הרב העושה צדקה ומשפט ר' אברום שפירא. יסתכלו על זה אנשים יסתכלו תלמידים יגידו זה ביזוי ת"ח צריכים להכות את זה שכותב את המודעות זה מה שאפשר לכתוב? שיכתבו הרב הגאון הקדוש הצדיק הגדול אפשר לכתוב עוד כמה ביטויים כהנה וכהנה אבל עושה צדקה ומשפט זה כל בן אדם עושה זה לא רבותא זה לא חידוש בכלל אפילו על גוי אפשר לכתוב אפילו על נשיא אמריקני על קלינטון אפשר לכתוב שהוא עושה צדקה ומשפט עושה משפט יש שם משפט זה דברים נורמלים דברים פשוטים. עכשיו תארו לכם שמדובר על אברהם אבינו שהוא היה אדם גדול בענקים המאמין הגדול ביותר בעולם ראש המאמינים עמודו של עולם, הוא היה ראש ישיבה הוא היה ראש ישיבה בחברון. כתוב שלא פסקה ישיבה מאבותינו מאז אברהם אבינו לא פסקה ישיבה היה לו שלוש מאות ושמונה עשרה תלמידים האלה שהוא לקח אותם למסע הקרבי בדרך זה הייתה פשיטת קומנדו על ארבעת המלכים. אברהם אבינו שהיה אדם גדול ראש המאמינים הרבה דברים גדלים ונפלאים זה מה שהקב"ה אומר על אברהם אבינו שאני יודע שהוא יצווה את בניו לעשות צדקה ומשפט לא כתוב ללמוד תורה לעשות צדקה ומשפט. צריך להבין את הדברים האלה מה הגדלות שבדבר הזה.

יש פה באמת דבר מאוד יסודי ועמוק. מה הנקודה המרכזית? נכון, צדקה ומשפט זה דבר נורמלי, באמת נורמלי, באמת כל עם בעולם אפילו העמים הכי פשוטים יש בתוכם משפט אם אין משפט אחד בולע את השני אחד טורף את השני אי אפשר לחיות בלי משפט כל עם ולשון חוקים משפטים דבר שמחויב במציאות. אבל יש ביטוי אחד שכתוב קודם: "ושמרו דרך ד' לעשות צדקה ומשפט". מה הנקודה? הענין הוא כזה. אצל עמים נורמלים, בני אדם נורמלים מ שמהווה את היסוד את השאיפה את המוטיבציה לקיומו של העם זה החיים הנורמלים רוצים לחיות בעולם הזה בצורה טובה להקים חברה טובה, יש להם אולי אינטרסים משותפים שאיפות משותפות ולמען השאיפות המשותפות האלה רוצים להקים חברה טובה חזקה חברה בריאה שכולם יהיו שותפים בה יבנו אותה הכי טוב. אבל למה כל זה קיים? כדי לחיות את העולם הזה את החיים החומריים בצורה הכי טובה ואם בשביל לחיות את החיים החומריים טוב צריך שיהיה סדרי משפט כדי שכל אחד ימצא את מקומו אז יהיו סדרי משפט אבל כל זה בסופו של דבר למה זה משמש? לבנין העולם הזה. ז"א סדרים של צדקה ומשפט זה קיים בכל העמים אבל זה קיים כיוון שהחברה רוצה לחיות טוב ולשם הקמת החברה והעם בצורה הטובה יש להם את הסדרים האלה. אותו הדבר צדקה גמילות חסד הכול כדי שבסופו של דבר יהיה הכי טוב לחברה. אתם יודעים יש

דבר כזה בעולם שקוראים לו בורסה שמעתם על זה ? שמעתם. יש בורסה מזה בורסה? אנשים נותנים כסף אנשים שם הם התורמים הגדולים ביותר בעולם אנשים שם תורמים לבורסה מיליונים מיליארדים מיליונים של דולרים. צדקה גדולה! צדיקים גדולים האנשים האלה צדיקים גדולים מגדולי המשקיעים בעולם התורמים בעולם! אלא מה שהתורמים האלה תורמים לבורסה כולם תורמים לבורסה שתהיה חזקה גדולה עצומה אבל כל זה בסופו של דבר כי כשהבורסה תהיה טובה אז יהיה טוב להם אז הם ירויחו מהענין זה בסופו של דבר הסיבה לתרומות הגדולות והמפוארות שהם תורמים. כל עם ולשון היסוד הסיבה מה שגורם לו את הרצון את השאיפה לחיות ולהתעצם זה עצם החיים עצמם. הצדקה והמשפט זה כלי שרת איך יחיו את החיים בצורה הטובה, איך החברה תבנה טוב, אבל זה לא דבר שמהווה מטרה בפני עצמו. אברהם אבינו בא לעשות מהפיכה בעולם, מהפיכה אמיתית בעולם. אברהם אבינו בא לברר לנו שהחיים עצמם צריכים להבנות מתוך רמה אחרת לגמרי תפיסת עולם שונה לחלוטם לעשות מהפיכה שהיא המהפיכה הגדולה ביותר באנושות. אני אומר לכם בקיצור דברים שהם גדולים ועמוקים אבל אני אומר אותם לחשיבות הענין ולחשיבות הדברים אני אומר אותם בקיצור ואני מנסה לתמצת את הדברים. לעשות את המהפיכה הגדולה ביותר בעולם. מה המהפיכה? שיקום עם בעולם שאצלו לא הצדקה והמשפט והמוסר יהיו האמצעים לשם קיומו של העם, אלא להיפך יקום עם בעולם שידע שלפני שיש את החיים בעולם הזה יש מטרה אמיתית אמת אלוקית גדולה עמוקה שהיא ממלאת אותנו תוכן של מוסר של קדושה של אמונה שחיה בתוכנו ואותה נטיות מוסריות שיש באדם אותה שאיפה לצדקה ומשפט זה לא כדי לשרת את העולם הזה ההיפך אנחנו רוצים להקים עם שיש את המטרה של הופעת קידוש השם של הופעת הצדק והמשפט והאמונה והאמת בצורה הגדולה ביותר שלה. להקים עם כזה שהוא יודע שכל מטרת חייו כל מה שהוא חי וכל מה שהוא רוצה לבנות חברה ומדינה ועם זה הכול כי יש קודם כל אמת עליונה שהיא נותנת את טעם החיים. ההכרה הזאת זה ההכרה של אברהם אבינו מי שמבין את הדבר הזה אז הוא יודע שצדקה ומשפט שמופיעים כדרך השם זה לא הצדקה והמשפט של אנגליה זה אפילו לא צדקה ומשפט של אנשים נורמלים. להגיע למדרגה כזאת זה אנשים גדולים ועליונים מאוד כמו אברהם אבינו שהם מסוגלים להבין שכל החיים מוקדשים להגשמת המטרה האלוקית בעולם. אחרי זה הצדקה והמשפט יופיעו בתורה בחיי קודש ימשיכו להתבסס ולהופיע ולגדול. אבל קודם להבין את זה שכל החיים יש להם קודם כל מטרה אלוקית והמטרה הזאת צריכה להתגשם בחיים והיא לא מנותקת ולכן צדקה ומשפט זה לא מנותק מהחיים, זה לא משהו רוחני שרק נמצא אי שם באויר או במקומות מבודדים, לא, זה מה שצריך לבנות את החיים, אבל לבנות את החיים כדי שהם יהיו כלים להגשמת ההופעה האלוקית בתוכנו בתולך החיים עצמם. זאת המטרה שמתוכה יוצא עם ישראל לדרך. המטרה הזאת לשמה אנחנו חיים ולשמה אנחנו חיים כעם.

בדור הזה זכינו ב"ה לחזור ולחיות כעם. הרבה שנים היינו בגלות. בגלות אי אפשר להרחיב בזה, אבל בגלות אנחנו במצב שאנחנו לא חיים כעם אנחנו מפורקים קהילה פה קהילה שם. אברהם אבינו המטרה הייתה להקים גוי גדול גוי קדוש עם שמגשים בתוך החיים הממשיים שלו כעם את המערכת האלוקית הגדולה שמחיה אותו והוא חי למען אותה מערכת למען אותה אמת אלוקית. אנחנו אלפיים שנה או קרוב לאלפיים שנה לא חיינו את המדרגה הזאת. זכינו בדור שלנו לשוב לארץ ישראל ולשוב לחיות כעם כמדינה כמציאות שאנחנו עוד הפעם ציבור אנחנו לא אנשים בודדים. המדינה הזאת שלנו לפעמים נראית כמו מדינה רגילה כמו עם רגיל, אבל מי שענינו בראשו ומי שיועד להתבונן על המציאות מתוך מבט פנימי עמוק כפי שהתרגלנו להתבונן אצל

הרצי"ה אז הוא יודע שמה שמניע את מדינת ישראל גם את אלה שלא יודעים את זה ולא אומרים את זה מה שמניע את הכול את כל תהליך התחיה שלנו זה ההכרה שאנחנו עוד הפעם רוצים להופיע כעם שיגשים כעם את כל האמת האלוקית בעולם, שאותה צדקה ומשפט אותה אמת אלוקית היא תהפוך להיות השאיפה הכי גדולה שלנו כאומה כעם שלם ושזה יתגלה בכל החיים כולם שיתגלה בכל המערכות גם שלנו כציבור כעם כממלכה כצבא וגם בחיים הפרטיים שנהיה מערכת שלמה שמגלה מוציאה אל הפועל את אותה אמת אלוקית בכל מערכות החיים שלנו. זאת השאיפה העמוקה שככל שנכיר בה יותר ונדע שהיא קיימת ביסוד החיים של עם ישראל עם ישראל יהיה בריא יותר כי זה החיים שלנו זה המזון שלנו זה העוצמה שלנו. אם אנחנו לא מכירים את זה אנחנו ממילא מאבדים את העוצמה שלנו. לא הצבא יחזק אותנו ולא העוצמה הכלכלית תחזק אותנו כל זה חשוב אבל מה שיותר חשוב זה הנשמה זה הרוח אותה רוח של הכרה בשביל מה יש לנו את הכול מה מחיה את הכול מה שמחיה את הכול זה אותה הכרה מוסרית אלוקית פנימית שהיא יסוד החיים של האומה זה הבנין של הכול. וצריך לדעת שכל מה שאנחנו עוברים בארץ ישראל בדור הזה כל מה שאנחנו עוברים גם היסורים שאנחנו עוברים כל זה כדי להצמיח בתוכנו אתה ההכרה מהי עוצמת הפנימית של מדינת ישראל מהי הגדלות הרוחנית האלוקית שטמונה בה ולהצמיח בנו את ההכרה שאנחנו צריכים למסור את נפשינו איך להוציא את האמת הזאת מהכוח אל הפועל איך לבנות בנין כזה של אמונה של תורה של גדלות שתוציא את אותו כוח אל הפועל. כי העם המדינה אבל יותר מזה הנשמה של המדינה שלנו זקוקה ורוצה לצאת אל הפועל לפי הגודל האמיתי שלנו וצריכים את אלה את אותם אנשים שיכירו בשליחות הזאת שיכירו באחריות הזאת ויהיו אלה שיילדו שיפעלו שיעבדו קשה כדי שאותה ??? תלך ותופיע ותתגלה וזה יהיה היסוד לחיזוק עם ישראל וזה היסוד לקידוש השם הגדול ולבנין העוצמה הגדולה שלנו כעם וכו'???

אני אומר את כל זה ואמרתי בקצרה מצד עניינכם אתם. איך עושים דבר כזה? איך בונים מציאות כזאת עוצמה פנימית כזאת? איך אנחנו עוזרים בעז"ה כל אחד מאיתנו להוציא אל הפועל את המדרגה הגדולה הזאת? אני אומר את זה לא פעם אמרתי את זה בטח בישיבה הקטנה שאני לא יודע אם היו הרבה דורות שעל אנשים צעירים כל כך כמוכם ואחרים נפלה אחריות כל כך גדולה כלפי עם ישראל כלפי גורלו של עם ישראל כמו בדור הזה כמו בתקופה הזאת. מכיון שאם אנחנו רוצים שעוצמה כזאת תצא אל הפועל אנחנו זקוקים כאויר לנשימה הרצי"ה היה אומר תמיד אנחנו צריכים הרצי"ה היה אומר גדודים של מאמינים. יש בצבא סיירות יש גדודים אנחנו זקוקים לא רק לסיירות לגדודים של מאמינים כמו שבצבא יש סיירת היא נותנת את המוטביציה לכולם וזה אחרי זה הופך לנורמה של כל החיילים לאט לאט כך התחיל הצנחנים התחילו יחידת קומנדו מאה ואחת אחרי זה הפכו להיות צנחנים אז הנורמות של היחידה הזאת הפכה להיות הנורמה של הצנחנים אחרי זה הפך להיות הנורמה של כל החי"ר ככה כולם עלו במדרגה כל הצבא כולו דברים שפעם עשו אותם רק גדולי עולם כמו מאיר הר ציון וחבריו הפכו להיות לאט לאט נחלת הציבוריות הכלל צהלי"ת. כך גם כאן היום אנחנו זקוקים לאנשים שגורל האומה יקר בעיניהם, שמבינים כפי שהרב כותב אולי שמעתם על זה באגרת קע יש אגרת של הרב על החינוך ששמה הרב כותב הוא ממשיך ואומר את אותו ענין עם אברהם אבינו מישוהו כתב לו שצריכים ללמוד לימודי חול ללמד לימודים לימודי חול לילדים בבית ספר פעם לא למדו בבית ספר לימודי חול אז אמרו צריך ללמוד לימודי חול בבית ספר אנחנו נמצאים בעולם מודרני. אז הרב עונה לו שם אפילו בבית ספר שאצלנו בעם ישראל היה מקובל תמיד שאנחנו משחר טל הילדות לא מחנכים להתמודדות עם בנין החיים. יש עמים שמחנכים ללמוד מתמטיקה פיסיקה להתמודד עם

החיים תדע לחיות כמו שצריך תדע להלחם את מלחמת החיים אחרת תהיה בטלן לא יצא ממך כלום. ככה זה מקובל בעמים כך גם נוהג משרך החינוך המכונה משרד החינוך שלנו כך הוא נוהג גם. אבל הרב אומר שהחינוך אותו ירשנו מאברהם אבינו זה מה שהתחלתי זה החינוך שהחיים זה הקדושה של החיים הופעת שם השם בחיים זה החיים. ולכן כיוון שילד צריך לבנות אותו מראשית ילדותו על מה שבאמת מהווה את אמיתת החיים לכן בעם ישראל מקובל שהילד מתחיל ללמוד תורה ולומד תורה באנשים הראשונות ורק תורה כך הרב כותב אחרי זה גיל שמונה עשרה עשרים אז הוא יחליט מה שהוא רוצה לעשות בחיים אבל קודם כל שידע שהחיים זה הטוב והישר והאמת האלוקית שמחיה אותם. לצערנו מאז שזכינו לתקומתה של מדינת ישראל וב"ה יש הרבה שמכירים בערך הזה במידה מסויימת אבל לזכות שיהיו גם אנשים שמכירים ולומדים ומעמיקים מזה מדינת ישראל ומהי התחיה העמוקה של הדור שלנו ושאותו ציבור ואותם אנשים גם יהיה להם את העוז והגבורה והמסירות נפש להקדיש את חייהם משחר טל ילדותם לתורה ולגדולה בתורה ולטהרה של תורה ולהעמיק בתורה והצמיח לעם ישראל ילדים לא שמתחילים בגיל שמונה עשרה עשרים ללמוד תורה אלא ילדים שיודעים את אותה ידיעה של אברהם אבינו שהיא הפיקוח נפש של האומה היא יסוד כל בניין האומה את הידיעה הזאת שמראשית החיים צריך לבנות את הטהרה את הקדושה את רוח השם שעל האומה ואי אפשר, כמו שהרב כותב את זה שם באגרות אגרת קע, לבנות את הדבר הזה בלי לימוד, כך הרב כותב, קבוע בתורה התורה על כל מרחביה היא מהווה את המזון להצמחת עוצמת החיים הפנימית הזאת. זה דבר אחד.

הדבר השני הוא קודם כל הקביעות בתורה מגיל צעיר קביעות בתורה ורק תורה שזה מה שיבנה את האדם. הדבר השני זה לבנות את שמחת התורה את שמחת החיים כי אפשר ללמוד תורה ולהתנתק מהחיים. לא פשוט כלל וכלל לדעת ולהבין איך אתה לוקח ילד צעיר קטן ואחרי זה בגיל שלוש עשרה ארבע עשרה אתה מחנך אותו ללמוד תורה שילמד תורה כל היום. יש דרך לחנך לתורה שילמד מתוך תחרות בשביל ציון טוב שיראה אם הוא יקבל מאה או תשעים ושמונה או תשעים וחמש יש אפשריות כאלה בעולם. אבל זה לא בונה את שמחת החיים זה לא בונה את האמת שבאדם ויותר מזה זה בונה באדם עצבנות תחרות עצבנות גלויה עצבנות נסתרת זה בונה בתוך האדם אגואיסיטות לא קטנה לפעמים. לא נורא אפשר לשם שמים גם להיות קצת שלא לשמה אבל איך בונים שילד ילמד תורה לא בשביל ציון, לא כדי שישתכלו עליו, אלא שילמד תורה באמת מתוך שמחה כי הוא רוצה ללמוד תורה כי הוא מבין שזה חשוב זה הכול בלי שום דבר לא בגלל גורמים לא בגלל ציון שהוא יקבל מאה או תשעים וחמש או תשעים ושש או תשעים ושבע ולא בגלל החבר שלו כזה או אחר.

ועוד דבר שכל זה יהיה גם מתוך שמחה של חיים. כי לפעמים אפשר ללמוד תורה ולשקוע בתורה אבל אדם נהיה אחרי זה נהיה מסכן כזה נבאך רחמונס כזה. אבל ללמוד תורה בגיל צעיר כשאדם לומד הוא נהיה נבאך אז הכוחות שלו מתכווצים הוא נהיה מסכן ואחרי זה הוא מרגיש שפיפות בנפש הוא מרגיש נבאכיות כזאת שאחרי זה יכולה להתפרץ במשך הזמן. ללמוד תורה א) מתוך הכרת החשיבות כמו שאמרנו ללמוד תורה לא מתוך תחרות וציון וכדומה וללמוד תורה ולא להיות נבאך זה הדבר השלישי, אלא לבנות גם את שמחת החיים הטבעית כי אדם אנחנו אמרנו על אברהם אבינו שהמטרה שאברהם אבינו היה צריך את הישיבה בוחר שלו את הבחורי ישיבה גייס אותם שלוש מאות חברה עשה איתם מסע קומנדו מחברון עד דן. ז"א לא היה נבאכים עשה איתם מסע קומנדו רציני מאוד הלך בראש הצבא היה גנרל. שיהיה גם זה וגם זה וגם זה ודבר רביעי ללמוד תורה גם בעיון גם בבקאות גם מתוך לימוד מחשבה גם לקנות את הדברים. להבין לדעת

ללמוד בעיון זה לא פשוט, להבנות על זה. גם בקיאות גם לחזור וגם מתוך שמחה לעשות את הדברים זה דבר לא פשוט אבל זה דבר שהוא נצרך בדור הזה. זה אמרתי לא פעם אני חוזר ואומר: הענין הזה של ישיבה קטנה של בניין כזה לילדים שנבנים מתוך תפיסה כזאת שהכול משולב זה ממש נשמת הדור שלנו זה ממש חיוני כי זה יהווה את הבסיס את הכיוון את המוטיבציה של הדור כולו ובעז"ה יבנו עוד הרבה דברים כאלה.

זה לדעתי בעז"ה הבניין שהול ונבנה פה במקום הקדוש הזה קהילת קודש מעלה חבר. זה הדברים אני רוצה שתבינו אותם אחת לאחת כי כל אחד הוא חשוב. זה לא דבר פשוט לבנות את זה אפשר לחשוב שזה קל לבנות דבר כזה. אני יכול לומר לכם מתוך היכרותי את הדברים, אני לא נמצא פה שנה ראשונה, מתוך היכרותי את הדברים לבנות מוטיבציה של לימוד תורה בשמחה לא מתוך תחרות לא מתוך קנאה לא מתוך עצבנות וזה לא דבר קל כי לצערנו הדבר הזה הוא לא מלתא דשכיחא הוא לא דבר שכיח שאדם לומר תורה ולא מסתכל כל פעם מה קיבלתי ומה הציפון שלי ולבנות מתוך שמחה ומתוך רצון לבנות אנשים שהם גם אנשים שלומדים תורה יום ולילה בעמל וגם שמחים וגם שמחים בתורה וגם חופשיים משוחררים לא נמצאים בלחץ ויחד עם זה גם לקנות את התורה וללמוד אותה בעיון ובקיאות זה לא דבר פשוט כלל וכלל זה דורש הרבה נסיון, הרבה המון סייעתא דשמיא מעל הכול, זה דורש רמי"ם אנשים שמתרגלים לדבר הזה שמתנסים בדבר הזה לומדים איך להתחנך להתקשר לילדים איך לבנות אותם לאט לאט בעז"ה. ילד צריך לפעמים יד קשה יד קלה לא הכול פשוט כל כך גם מבוגרים זה לא פשוט כל שכן שילדים זה לא פשוט. וזה לענ"ד הבניין הגדול והחשוב שהולך ונבנה במקום הזה.

ומכיוון שאני יודע שיש פה הרבה ילדים שבאו השבת ומחשבותיהם נתונות גם לגבי שנה הבאה במקום וכדומה. אז אני רוצה לומר לכם שיהיה ברור לכולם הישיבה הקטנה לא קמה בשביל ישיבה קטנה אין לה ערך, קודם כל, לא אינטרסים לישיבה לסחוב תלמידים לא למשוך תלמידים, הלוואי שיקומו בכל הארץ ישיבות. שום ישיבה מבחינתי שום ישיבה בעולם לא קיימת בשביל עצמה. ישיבה קיימת בשביל להגדיל תורה ולהאדיר. אם היא מגדילה תורה אשרינו ומה טוב חלקנו אם לא אז לא. זה עניינה של ישיבה. מצד שני צריך לדעת לבחון היטב ולהבין היטב בכל מקום אם יש בו ערך מה הערך שיש בו. ומצד זה כמדומני שהענין של הישיבה הקטנה מבחינת הופעת התורה בעם ישראל ותורה בסגנון הזה כפי שאני דיברתי שזה דבר שהוא מאוד לא פשוט ועוד פעם אני חוזר ואומר הוא לא פשוט והוא בנפשינו. כי אם יגדלו לנו בעז"ה ת"ח כאלה שמילדות לומדים תורה ולומדים תורה בשמחה ולומדים תורה לא מתוך דברים חיצוניים וזה לא קל לעשות דבר כזה ולומדים תורה בשמחה והם גם בני אדם שיודעים לחיות ולהבין ולשמוח במציאות כשיגדלו לנו כאלה ת"ח גדולים ועמוקים שחיים את זה הם יהוו מאורות לעם ישראל. זה מה שעם ישראל זקוק היום. ולכן גדולי הכישרון מי ששומע וזוכה להבין את זה צריך להבין אנחנו זוכים לזה זוכים בכלל לדעת שיש דבר כזה יש אלפים ורבבות בעם ישראל שלא יודעים איך זה נראה בכלל שלא למדו תורה יש הרבה שלומדים תורה ולא יודעים מזה מדינת ישראל מזה הנשמה הזאת. טוב גם אנחנו לא יודעים מזה וצריכים ללמוד עוד אבל לפחות אנחנו יודעים שצריך ללמוד עוד. יש הרבה שלא יודעים מזה ללמוד תורה משמחה מזה ללמוד תורה מתוך חשק פנימי ויחד עם זה לבנות את החיים ואת שמחת החיים ולא להיות מנותקים מהחיים לא להיות במצב כזה שאדם לא יודע מימינו ומשמאלו לא יודע להכיר את ערך החיים. כל הדברים האלה יחד מי שזוכה לדעת שהם קיימים אז זה גם אחריות גדולה שלנו לעם ישראל. ובעז"ה אם נזכה את הדבר הזה לבנות לעשות אותו במקום הזה הדבר הזה מאוד יסודי וחשוב.

רציתי להשאיר כמה דקות לשאלות אם יש לכם בקשר לישיבה הקטנה.
שאלה: למה לומדים בעיון כזה גדול בישיבה ??? עיון של פלפול ודברים אחרים לפעמים מסובבים את הראש?

תשובה: קודם כל אם מסובבים לך את הראש תסובב אותו לצד השני.
הלימוד בעיון זה, כך מבואר בספרים, בעצם המגע האמיתי עם התורה זה הלימוד בעיון. עיקר התורה זה להתקשר לסברות של התורה לחיים של התורה. כמו שאתה אוכל אתה יכול לא ללעוס אותו אתה יכול לבלוע אותו אתה יכול לקבל ויטמינים בכדורים אתה יכול לקחת לחם ולבלוע אותו בלי ללעוס אתה יכול לקחת לחם ולמרוח עליו משהו טוב, יש בישיבה אוכל בסדר... כך גם בתורה כתוב בתורה "לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי" התורה נמשלה לחם ויין. המפגש עם התורה הוא לא מפגש חיצוני הוא מפגש פנימי לכן צריכים לישר את הראש לא לסובב אותו לישר את הראש שיתאים לאט לאט לקליטה של הדברים לעומק לכן צריכים להתרגל לאט לאט ללמוד כל אחד לפי ענינו לפי השיעור שלו, אבל זה עיקר הענין אם לא מתרגלים ללמוד בעיון יוצאים אנשים שטחיים גם המפגש עם התורה הוא שטחי ואנחנו רוצים שאנשים לא יצאו שטחיים אנחנו רוצים שאנשים יצאו אנשים עמוקים. התורה צריכה לעבד את האדם, לעשות לו עיבוד מחדש, לישר אותו מתוך הנחה שהראש שלנו מסובב אז התורה באה עכשיו לסבב אותו. כדי לישר אותו צריך שהתורה תחדור לעומק כדי לחדור לעומק צריך להפגש איתה מתוך לימוד בעיון לימוד בעומק בעיון.

שאלה: דווקא בלימוד מתוך סברות?

תשובה: רק סברות ודאי. לימוד הלכה זה רק אחרי שלושים שנה שאדם לומד גמרא עם סברות ראשוניים אחרונים יכול ללמוד הלכה קצת, אבל קודם כל צריכים להיות אנשים רציניים. ללמוד הלכה זה קורסים מי שלומד הלכה, אנחנו מדברים על לימוד. להיות ת"ח זה לקנות את התורה בעיון סוגיא אחרי סוגיא ראשוניים אחרונים. אפשר ללמוד בקיאות כשצעירים כמוכם אפשר ללמוד בקיאות כדי שיהיה יד ורגל בכל הש"ס המטרה גם הבקיאות זה רק הכנה אל העיון אל המפגש היותר עמוק עם הדברים. זה בעצם עיקר משאת נפשינו להפגש עם הדברים ללמוד אותם לקנות אותם לחיות אותם כל אחד לפי ענינו אבל זה המטרה שלנו בעז"ה.

שאלה: מה שהרב דיבר איך השמחה ביחד ??? נו אז זה לא הופך אותו לנבאך?

תשובה: זה לא מדויק כל כך. יש בעצם הלימוד שמחה וזה נכון אבל מי שלא מתרגל שהחיים בכללם הם מאירים ושמחים אדם נער בגיל הזה נכון? הוא לא בן שמונים עדיין. מי שלא מתרגל לחיים השמחים והלימוד שלו נעשה מתוך עצבנות הדברים האלה מאוד עדינים. אני לא רוצה להכנס אני אומר דברים ברמזים אני לא רוצה להכנס, אני גם לא רוצה לפגוע בכל מיני דברים, אני לא רוצה לפעמים לעורר מוטיבציה בדברים אחרים וכדומה אני רוצה המבין יבין ומי שלא מבין לא מבין.

יסוד הדברים הוא שאפשר ללמוד תורה ולהכניס את האדם למכבש. ולכאורה זה דבר נפלא ולפעמים אפילו הוא יודע יותר הרבה וכדומה. אבל זה לא אומר שמצד האמת הוא יותר שמח בתורה ודבק בתורה וזה לא אומר שהוא מאבד כוחות של חיים וזה לא אומר מה יקרה איתו עוד חמש אחרי זה. הרבה פעמים המבחן הוא אחרי זה מה יקרה אם הוא ימאס בתורה ירצה את התורה וזה לא אומר שהוא לומד מתוך תחרות וכדומה. כשאני מדבר על שמחה אני אומר שבאופן כללי אדם צריך להיות שמח סימפטיה נחמדות לאדם נחמד יש נחמדות בחיים החיים מאירים סימפטיים חן של החיים ומתוך אותו חן בלי לאבד אותו אדם ניגש ללמוד תורה ואז התורה היא

המשך של החיים והופעת החיים והשמחה של החיים ואז התורה גם בונה את האדם בצורה נכונה. אם זה נעשה בצורה אחרת טוב יש גם דרכים אחרות בעולם לא רוצה לפרט אותם. זה למשל ההקפדה שלי בישיבה שלא יהיה ציונים. שלא יהיה ציונים במובן הזה של ציון. זה גרם משבר להרבה אנשים יש הרבה אנשים שבאו לישיבה פתאום מבתי ספר אחרים שמה אתה מקבל מאה או תשעים וחמש או תשעים ושמונה או תשעים ותשע וחצי אז על זה עומד העולם ובוזה תלוי כל גורלו של האדם על זה הוא ישן ועל זה הוא קם וזה מה שמחיה אותו "מלך ממית ומחיה" ופתאום הוא בא לישיבה פה וכאן זה עולם אחר לגמרי זה לא חשוב והרבה יותר פתוח והרבה יותר משחורר מצד שני זה נכון שאתה לא יכול לפתוח את הכול כי זה ילדים אתה לא יכול להגיד להם טוב אתה רוצה אתה רוצה תקום בשעה עשר בבוקר זה לא עובד בצורה כזאת צריך לדעת את הדרך זה לקח הרבה שנים לבנות את זה. אם היינו מוותרים, למשל, על החופש הזה היינו אומרים יש ציונים והיינו אומרים הכול ממשיך כרגיל כמו בבתי הספר מבחינה מסויימת זה היה יותר קל היינו לומדים, אני מדבר בשנים הראשונות עכשיו אולי... היו אולי לומדים יותר טוב. אבל אני לא הסכמתי בשום אופן. היו כאלה שאמרו לפעמים אולי כן תעשה את זה- לא הסכמתי בשום אופן. למה לא הסכמתי? כי רציתי שהילדים ילדו לכתחילה. אז בוודאי שלכל אחד יש את הסיפורים שלו בסדר התורה מזככת ומטהרת זה לוקח הרבה שנים אבל פה הכיוון של הישיבה הוא יהיה כיוון של שמחה. וזה גם הסיבה שהישיבה, בין השאר אני לא אומר דווקא מעלה חבר, הישיבה לא נמצאת במקומות... אני לא אומר אולי יש עוד סיבות, אבל שהישיבה תהיה במקום משחורר מקום שהוא לא בלחץ. אני חושב שילד שגדל מתוך לחץ זה לא בריא בשבילו. מזה מתבטא מזה עושה? אני לא אומר שזה סוף העולם אבל יש לזה ביטוי יש לזה ביטוי ולפעמים זה עולה ביוקר לפעמים זה ניכר לפעמים לא ניכר לפעמים אנשים יודעים לפעמים לא יודעים לפעמים זה בגלוי לפעמים זה בסתר יהא אדם ירא שמים בסתר ובגלוי לפעמים זה בגלוי לפעמים זה בסתר. ואני העדפתי שנעבור את הקשיים איך לבנות מוטיבציה לילדים חיובית ומתוך שמחה ומתוך קשר לתורה עם כל הקשיים שיש בזה ויש בזה קשיים קשיים לא קטנים ולא לבנות את זה מתוך תחרות לא מתוך עצבנות ולא מתוך סיר לחץ. וב"ה היום גם עברו כמה שנים שהישיבה קטנה בנויה היו שנים שהיה נראה מאוד מפורקק הדבר הזה. היום עברו כמה שנים מאז שהישיבה ב"ה, אני לפחות חושב, אתם אין לכם אולי כל כך מבחן כי אין לכם פרספרטיקבה של שנים אבל אני שאני רואה את הישיבה קטנה מאז שהיא התחילה עד היום אני חושב שהיום זה מוכיח את עצמו מעל ומעבר. ב"ה אתה רואה ילדים יושבים ולומדים בבית מדרש, באופן כללי לא שלפעמים לא מתבטלים קורה גם את זה גם אדם מבוגר זה לא פשוט ללמוד תורה, אבל אתה רואה ילדים יושבים לומדים, לומדים גמרא בעיון בבקיות יודעים את הדברים ואתה רואה שהילדים שמחים ואתה רואה שזה לא מזיק להם שאין להם ציון מאה או תשעים ושמונה או תשעים וחמש או תשעים ותשע פסיק תשע שזה בד"כ המוטיבציה אבל מוטיבציה של תרבות חיצונית תרבות מערבית שאנחנו רוצים להלחם בה שאנחנו רוצים שתהיה מוטיבציה של בנין של חיים תורה של תורת חיים. וכל העצבנות הזאת העצבנות המודרנית ולא מודרנית עצבנות שחודרת גם אלינו הרבה פעמים גם בגרות זה חלק מהעצבנות הזאת שהילד חייב לעשות בגרות זה הכול אותו דבר. אבל כל העצבנות אנחנו רוצים שהתורה תהפך להיות חיים ותמלא את החיים בשמחה של חיים וזה המטרה. וזה מה שהרב מתכוון ככה למדו תורה וככה צריכים ללמוד תורה וככה צריכים ללמוד תורה בישיבות שלנו. אז אם יגדלו כאלה ילדים בציבור שלנו שעדיין אין דבר כזה אין דבר כזה לצערנו. ישיבה קטנה זה רעיון מהפכני כאילו. זה לא פשוט בלי בגרות וכלי ציוניים וכל מיני

דברים משונים אבל זאת היא האמת זאת היא האמת הפשוטה והטהורה על פי דרך אבותינו. ובעז"ה את האמת הזאת צריכים לבנות והאמת הזאת הולכת ונבנית. וזה לא כל לבנות אותה. יש חושבים שזה קל שאפשר לעשות את זה בקלות אבל זה לא קל מאוד לא קל צריך זמן צריך ניסיון לבנות כיון כזה וחברה כזאת ורוח כזאת זה דבר שלא לוקח לא יום ולא יומיים לא שנה ולא שנתיים. זה צריכים הרבה עבודה רוחנית פדגוגית מוסרית מחנכים שיבינו את זה לא תמיד הילדים מבינים את זה ולא תמיד גם ההורים מבינים את זה, אבל דבר שהוא לוקח הרבה הרבה עמל, הרבה עבודה והרבה עמל, בעז"ה.

שאלה: הרב הסביר שיש שני סוגים ?? בישיבה קטנה אחד שאחרי זה יהיו ת"ח ויאירו לסביבתם והשני זה שיהיה להם ?? שבכל תחום בחיים הם יהיה להם את הדרך למה הם עושים את זה. השאלה שלי אם גם אלה יש להם איזה מטרה שזה יאיר לסביבה שלהם?

תשובה: בטח איזה שאלה בודאי איזה שאלה. מה רק ת"ח מאירים את העולם?! אדם בונה את הבית שלו את המשפחה הוא פקיד בבנק אז אין הבדל אם הוא פקיד בבנק. אני מכיר אנשים שהם חיים בעולם ??? לא משנה איפה והאנשים האלה מאירים אור גדול על הסביבה קידוש השם גדול. למה? כי האנשים האלה היה להם חינוך בריא. הם מאירים אור גדול על הסביבה. בודאי איזה שאלה, אדם הולך לצבא וכל מקום שהוא הולך השאלה מאיפה האדם צמח ומה הבסיס שלו ומה עצמות החיים שלו זה מקרין בכל מקום אין חוכמות בזה, בודאי. התורה לא ניתנה רק לת"ח ולגדולי הדור התורה ניתנה לכולם וכולם צריכים להיבנות מתוך בנין כזה בנין רוחני כזה וככל שנבנים יותר החיים יהיו יותר נורמלים יותר מאירים, בודאי.

שאלה: לא רק ברמה הפרטית אלא גם בסביבה?

תשובה: כן איזה שאלה, בודאי.

שאלה: ????

תשובה: יש לפעמים כשאדם לומד תורה אז הוא יושב בבית מדרש ובאופן טבעי זה מצמצם מבחינה מסוימת את כוחות החיים וזה באמת מצמצם, זה כתוב שזה מצמצם. מצד שני אפשר שזה יצמצם וזהו זה ואפשר שזה יצמצם וזה יגרום לגבורה פנימית שמתחברת עם החיים בצורה אחרת, לא להתחבר בצורה חיצונית אלא להתחבר בצורה פנימית. אדם יש לו סימפטיה ושמחה ולא עצבנות לא עצבנות אלא שמחה וההכרה של השמחה של החיים הנורמליות הבריאה של החיים אז התורה בסוף מחברת אותו לחיים בצורה הרבה יותר גדולה הרבה יותר, הרבה יותר עמוק. זה מהלך שלם.

שאלה: ?????

תשובה: לא אמרתי שכל אחד יהיה בו שחקן.. לא זה הנקודה. בודאי אדם יושב ולומד תורה השאלה איך הקשר שלו למציאות, איך הסימפטיה שלו לחיים. זה לא ענין של מכבש, זה ענין של תפיסת עולם השאלה איזה מציאות אדם, איך אדם מתבונן איך הוא רואה את החיים. זה ענין של אוריה של פסיכולוגיה יש אדם שהוא חונק את עצמו ויש אדם שהוא עובד קשה ועמל בודאי ללמוד תורה זה עמל זה להקדיש את כל הכוחות לתורה אבל מבחינה נפשית הוא מחובר לחיים. אני מדבר בצורה נפשית יותר. טוב תהיו בריאים.